



Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

c. xxiiii. De inuidis & detractoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

stes pullas eque vita vt candidas: ornatu vt fordes/ pari mō fu-
gienda: quia alterū delicias/ alterum gloriā redolet. Non absq;
lineo amictu incedere: sed preciū linearū vestiū non habere lau-
dabile est. Et manifeste videtur exprimere sectam tēporis nri/
hominū. s. qui irregularē regulam quandā pfitent: quos an ex
vrbis eius possis agnoscere audi quid in cōtinēti subiūgat. Alio
quin (inquit) ridiculū & plenū dedecoris est referto marsupio q̄
sudarium & orarium nō habeas gloriari. Sunt qui pauperibus
parū tribuant vt amplius accipiant: & sub pretextu elemosyne
querūt diuitias que magis venatio appellāda est q̄ elemosyna.
Sic bestie: sic aues: sic capiūtur & pisces. Modica esca in hamo
ponit vt in eo matronarū sacculi p̄trahant. Est utiq; meli⁹ non
habere qd tribuas q̄ vt tribuas petere ipudēter. Nō hnt fratres
hospitales: vel alii quid hic de me querant: qui enī hec loquitur
doctor ecclie est: & forte ad eos hieronym⁹ nō respexit. Ipsi licet
ego non nouerim nouerunt regulā suā. Noui tamen regulā veri-
tatis: qua mihi cōstat q̄ religio mūda & imaculata apud deum.
& patrē hec est/ visitare pupillos & viduas in tribulatione eorū:
& imaculatū se custodire ab hoc seculo. Hec autē politicianū oim
est: & bene cum istis agitur: si eam fidelit̄ seruāt. Porro in sacro
ocio dei degentiū regulam in se propheta exp̄mit dicens. Pro-
uidebam dominū in conspectu meo semp: qm̄ a dextris ē mihi
ne p̄mouear: p̄pter hoc letatū est cor meū: & maria exempta a
turbis/ & in euāgelio sedēs sec⁹ pedes dñi vt audiret verbū ei⁹.
At vt de hypocritis fmo claudatur quid beatus iob de his p̄nū-
ciet p̄feratur in mediū. Hoc (inquit) scio a p̄ncipio ex quo posit⁹
est homo super terrā/ q̄ laus impiorū breuis sit/ gaudiū hypocri-
te ad instar puncti. Si ascenderit vsq; in celum superbia eius: &
caput eius nubes tetigerit: quasi sterquiliniū perdetur in fine.

C De inuidis & detractoribus. Capitulum. XXIII.

B Cce q̄ miser est finis hypocritarum: qui sacro testāte
eloquio perdentur vt sterquiliniū: quo nihil immū-
dius est. Frustra ergo affectauerunt vmbra bonorum
operū. nā si bona essent reuera nequaq; perderent: vt
desideria carnis implerēt/ que aduersus sp̄m cōcupiscit. Multa
sustinuerunt in fame & siti: in frigore & nuditate: & similib⁹ q̄-
bus xp̄i preciosum emi poterat margaritū. Non enī in sola im-
mūdia vel gula p̄sistūt opa carnis: cū apls ad galathas loq̄ns
ea ī mult⁹ vitis manifesta esse p̄uicat: vt sūt: fornicatio: imūditia
auaritia: impudicitia: luxuria: idolorū fuit⁹: veneficia: iūmicitie: cō-

Itō de fratri-
bus & alijs re-
ligiosis q̄ ma-
trona sedu-
cunt vt ab eis
pecuniā elici-
ant.
Heritatis re-
gula.

ps. xv.

Luce. x.
Job. xx.

Ad Gala. v.

Ibidem.

Polieratici de Curialiū nugis.

Ad Gala. i.

Ad Gala. v.

Inuidia qđ ē

De charitate.

Augustin⁹.

Nafo.

Terfus ovidij

sentiones/hereses/secte/inuidie/homicidia/ebrietates/comestiones/& similia: que qui cōmittūt regnū dei nō possidebunt. Siue ergo ad finē imundicie/vel luxurie/siue inanis glorie/vel auaritie exitū opera referātur: quia priuātur sine suo: mortem incurrūt. Vnde idem apłs. Nō efficiamini (inquit) inanis glorie cupidi inuicē puocātes/inuicē inuidētes. Sane vitia quibus falsa iustitia innotescit: prudēter & eleganter expressit: cū arrogantie tumor facile puocet: vnde sibi puenire victoriā opinat: et liuor illis inuideat: quos supiores putat esse vel pares. Quo quidē nihil crediderim esse miserius: licet nulla miseria minus moueat misericordiā/& hoc recte q̄ calamitas eorū qui sponte abiecerūt beatitudinē. Quis enī cōpatiat eis qui a felle malitie malūt esse miseri q̄ beati? Patrib⁹ siquidē pridē placuit beatitudinē p̄sistere in virtute:& nullā sine charitate posse esse virtutem. Cui⁹ utiq; fruct⁹ iocūdissim⁹ est apło testante qui operibus carnis hec opera spūs que ad vitā pficiūt euidenter opponit: que sunt charitas/pax/patiētia/lōganimitas/bonitas/gaudiū/māsuētudo/cōtinentia/castitas. Qui ergo hos virtutis ramos a terra cordis sui succidūt/& radicē charitatis de qua oriūtur ex termināt: qua nā via ad beatitudinē pergūt? Plane nihil est qđ magis charitatē impugnet q̄ venenū inuidie. Est autē inuidia vt philosophis placuit: tristitia ex apparēti p̄speritate alicuius initiū. Si enī de tyranni vel peruersi ciuis apparēti quis p̄speritate tristat: nequa q̄ deturpat inuidie macula. nam & bonis displicet/cū in perniciē multorum bene succedit his qui ad mala credūtur p̄iores. Si ergo liuor bonis affligit alienis/planū est qđ a charitate plurimū distat: qui sua nō querit sed pximorum. Charitas in bonis nihil suū: in malis nihil reputat alienū: malis cōpatitur alienis: bona sua diffundit in pximos. Nā & animos vnit vt idem velint: idēq; nolint. Ait magn⁹ pater Augustinus. Tolle inuidiā/meū tuū est/& tuū meū:& forte non erit aliquid meū vel tuū: sed om̄ia nostra erūt. Ipsa enī est que quod sibi vult adesse: idē pximo abesse desiderat/& si nō absit: infelicitate cruciat: et sepe in eo qđ non desiderat: dū videt illud pximo adesse torquef. Recte quidē cū & ethicis dicat quia iūsti⁹ inuidiā nihil est/que p̄tinus ip̄m auctore rodit excrucias aīm. Nec leue tormentū credas quo nullū gram⁹ potuerūt seculi excogitare tyranni. Pestē hanc licet poetici nube figmenti naso depinxit elegāter quidē & vere. Pallor in ore sedet: macies in corpore toto. Nusq; recta acies. linent rubigine dētes. Pectora

felle virent: subfusa est lingua veneno. Risus abest/ nisi quem vi
 si fecere dolores. Vixq; tenet lachrymas quia nil lachrymabile
 cernit/nec fruitur somno vigilantis excita curis. Sed videt in
 gratos/intabescitq; videndo. Successus hominū carpitq; & car
 pitur vna Suppliciuq; suum est. Non est minus vera descriptio:
 licet rei incorporali corporis cōpositionē auctor ascribat: cū ī eo
 figure que sarcophageia vel sarcographia dicitur vis cōsistat qđ
 rebus incorporalibus: corporis liniamenta licēter attribuit: hoc
 quidem potius attendendū qđ nulla vis beneficii aut nature/flā
 mā restringit inuidie. Nam & palladis virib⁹ & forma/motā
 describit inuidiam: & sororis felices thalamos soror stimula
 ferre non potuit/& vt pmissam numini: vel germane fideni ser
 uaret:nullo potuit precio iclinari. Sepe mori voluit ne quicq; ta
 le videret. Ad parricidii facinus in fratrem patriarchas excita
 uit inuidia: vt nec impune reuelare licuerit gratiam: quā spirit⁹
 innocenti monstrabat in sōnis. Ergo seruitute dānatur innocēs
 frater/pater orbitate:& vt dispositionē gratie dei euacuet: in se
 famiē/seruitutis iugū: calamitatem exiliū: calūnias egyptionū/
 seuitiā pharaonis/a iusto iudice iniquitas impetrauit. Manus
 ioseph in laboribus seruerūt:& successio eorū in luto:& latere
 ipsiq; paleis reputaf indigna. Videas multos eisdē liuoris sti
 mulis vrgeri: vt quos possunt obices opponant grē & dispositio
 nem altissimi nitantē impedire. Si forte quasi sōniando cōiiciūt
 alicuius prouectum: obstant:reluctantur: vt quasi fratrem isma
 elitis exponant: si non occidunt/incrustant ipsam sinceritatem:
 & vt propriū pretextant scelus innocētis tunicā ostendunt cruē
 tatā. Hanc enī video in multis descriptionem: qui ad oīa felicio
 ris aure momenta vrūtur: sibiq; vellent aduersari fortunam: dū
 alii grauius lederētur. Et vt esopo vel auiano credas: videbis q
 sibi oculū alterū erui gaudeat: dū vtroq; priuetur pxim⁹: nec est
 qua via declines inuidiā nisi miserrim⁹ fias. Celebre nāq; est ab
 antiquo prouerbio: quia sola miseria nescit inuidiam: fortunaq;
 hominis miserrima cui non inuidetur. Fertur plato cum ei con
 discipuli inuiderent: socratem interrogasse qua ratiōe posset ho
 minū declinare inuidiam. Cui socrates. Esto (inquit) vt tersites
 Dū ergo torquentur inuidia/alios miserie sue volūt esse partici
 pes: vndiq; querentes vt noceant:& ipam innocentia quandam
 putāt esse mortē (imaginē. Vñ maro vt ab vno discas oēs notās
 inuidū ait:& si nō aliqua noxisses: mortuus esses: quo nihil mi
 nus decet philosophū aut virū auctoritate vel moribus grauē.

Terfius.

Gen. xxxvij.

Gen. xlvj. et se
quētib⁹ captisEsopus.
Auianus.Socratis ver
bū ad platonē

Maro.

Polícratici de Curialiū nugis.

Vñ socrates: non ille antiquus: sed quē auctorem gestorū cassiodorus in triptita laudat hystoria. Quē (inqt iulianus) tonsores & cocos a palatio expulit: non modo impatoris/ sed & philosophi op⁹ egit: vt aut detraheret atq; dilaceraret: neq; philosophi neq; pncipis fuit. Cū enī ex quacūq; causa cessant opera/ decurrūt ad maliciā detrahēdi. Hec est vtiq; indubitata ples inuidie: & charitatem abesse manifesto iudicio protestatur. Et nūc quidez bona aliena puerit/nunc minuit mala: aut fingit que nō sunt/ aut magnificat & extollit si qua sunt. Charitas nō agit perperā. At hec sola pueritate letatur. Cū apostolus vitia gentiū multa enumeret/nouissime & quasi in culmine malorū siue profundo reiectius dixerim posuit detractores: eosq; tanq; singulari nota/diue bonitatis hostes expmēs/quasi solos deo odibiles esse pnuiciat. Verūtamen illos deo odibiliores iter ceteros eē credideri/ qui latenti odio vt magis noceant eisq; credatur fidelius: laudes pdicant alienas: amicitia simulāt/subiiciētes tam in calce smonis: vel modicū qd pcedentib⁹ titulis aduerses. Felix & nato: felix & cōiuge ptheus. Et cui si demas iugulati crimia phoci. Oīa ptigerant. Nūqd tanti parricidii labes/oēs nō modo fortune doctes: sed quīs magnifice vtutis titulos grādes nō obliterat? Tale est illud oratoris Iulii fortunatum fateor virū fortē/ & quem cōstet strēnue egisse q̄ plurima quo tamē pacto iudiciū repetendum apud iudices iustos eraserit mirarer quidē/ si vis eloquii eius mihi esset incognita. Hoc nōne venenū est & quodāmodo speciē boni operis: & vt ita dicā/ vtutē vitā extinguit? Et qdē de gnatonis. i. de adulatoribus multa supius dicta sūt/ s; quos deteriores dixerim gnatonicos an detractores: nō satis liquebit: vtrūq; tñ vitiū apud ātīquos inuenio morte mulctatum. Nana & atheniēs thimagorā/ inter officia salutatiōis dario regi more gentis illius adulantē/ capitali supplicio affecerunt: & lacedemoniorū senat⁹ caristolū interim iussit: eo q; magnorū virorū carpere facta maluit q̄ palā cōstātia virili arguere. Hoc enī apd bñ cōpositos semper licuit: vt qsq; suo iudicio vtēret/ palāq; reprehenderet qd nequaq; recte factū vidēret. Si quidē hanc reprehēdendi licentiam charitate subnixā libertas approbat: & tyrānicā dūtaxat rabies phorrescit/ & ipedit. Ceterū detractores & invidiosos sic in curia videbis habundare ac si in eā quasi toti⁹ orbis sentinam cōfluxerint. Non est cetus conuiuētū (nisi religiosissimus sit) quē liuoris stimulus nō attingat: vbiq; tñ qui illustrioribus clarescunt meritis: acrius inuidie toxicato dente rodūtur.

Ed Rom. xij

Inuidorū detrahentium modus.

De thimagora atheniēsi.
De caristollo lacedemonio.

Vrit enim fulgore suo qui pregrauat artes. Infra se positas/ ex-
 tinct⁹ amabitur idē: sed pre ceteris serui dños: platos subditi in
 sequitur. Nam sicut seruorum ita & subditorum genus plerūq;
 q̄rulū ē/ & aut se iniuste p̄mi aut indigne remunerari studia aut
 officia male administrari causatur. Raroq; inuenies qui ī aliquo
 nō detrahat p̄sidenti/ & si interdum omnia recte gerant. Comi-
 cos reuolue/ relege tragicos: familiam fere semper patrifamili-
 as videbis igratam. At non modo in curia sed in schola: sed in
 claustro: sed in capitulo: morē hunc si tamē domestica vitia sūt
 moribus aggreganda/ miraberis obtinere. Venerabilis pater
 gilbert⁹ herfordensis episcopus mihi referre consuevit claustra
 lium morem: quem ī seipso se fatebatur expertum. Cum enim
 monasterium ingressus esset: seruens adhuc igne quem de no-
 uo cōceperat/ magistratuū suorum ignauia arguebat. Nec mo-
 ra promotus in modico miseratione complicū motus est: nō ta-
 men pepercit maioribus. Paulo post ad priores ascendit/ p̄rio-
 ribusq; compatiens: carpere non cessauit abbates. Factus est &
 ipse abbas: & propici⁹ in coabbates episcoporum cepit vitia in-
 tueri. Tandem & ipse episcopus coepiscopis parcat: nec tamen
 ipsum inuidie vitio arbitror laborasse. Sed vir prudens/ q̄d ho-
 minibus quodammodo ingenitum est eleganter expressit. Et
 forte hoc sibi prefatus pater imposuit: vt sic laborantium turbe
 sponte confertus benignius audiretur. Sane iulius cesar audita
 cathonis morte tandem cōpassus est laboribus & erūnis extin-
 cti/ & egregium ciuem rebus humanis defleuit exemptum/ pu-
 blice tamen confessus est: q̄ & catho virtuti eius inuiderat: & q̄
 ipse cathonis glorie inuidebat. Que vero ad gratia sine inuidia
 via expeditissima sit/ senex docet in andria/ dum filium ī omni-
 bus obsequi neminē ledere refert. Ait quoq; sequēde beatitudi-
 nis pater Augustin⁹/ quia dentē caninū: v̄l euitabit cautissima
 hūilitas: vel retūdet solidissima vitas. Alia siquidē virtute ne-
 mo detractionis dediat aculeos: libere tamē reprehensiois me-
 delam/ sana mens minime aspernatur/ licet iure cōuitia puniā-
 tur: famosiq; libelli. Nā si mala condiderit in quē quis carmina/
 ius est/ iudiciūq; & aduersus cōuiciatores pridē lex est accepta:
 chorusq; de inepta licentia presumentium & abutentium turpi-
 ter obtinuit sublato iure nocendi.

CDe libertatis amore & fauore: & de his que libere
 dicta patienti animo maiores tulerint: & de differē-
 tia ledorie & scomatis. Capitulum. XXV.

y ii

De subditis q̄
 rulis in princi-
 pes.

De Gilberto
 herfordensi
 episcopo.

De Julio cesa-
 re in morte
 cathonis.

Senis dictū
 in andria.

Augustin⁹.
 Detractio
 quō vitetur.